

מבארת הגמרא: רב יהודה בא למעוטי למעט שני דברים:

א. גילהי דליליא [ברק⁽¹²⁴⁾] שבא אחר הגשם. ונקטה הגמרא "גילהי דליליא", ברק הלילה, לפי שהברק בא ונראה בדרך כלל בלילה],

ב. זכיום — שמשא דביני קרחי [שמש⁽¹²⁵⁾] שנראית בין העבים. שנראה במקום אחד אור, ובמקום אחד מעונן. כמו אדם קירח, שבמקום אחד יש לו שערות, ובמקום אחר נראית קרחה⁽¹²⁶⁾]. שדברים אלו אינם מועילים אם הם באים לאחר המטר.

אמר רבא: מעלי תלגא לטורי, כחמשה מטרי לארעא [השלג מועיל להרים, כמו התועלת שמביאים חמשה ממטרים לארץ].

והטעם, כי מצד אחד, אין הגשמים מועילים להרים כמו לבקעה, כי הגשמים יורדים

למטה, ואין קרקע ההר שותה מהם. ומצד שני, השלג מועיל יותר להרים מאשר לבקעה, כי השלג שבבקעה נמס והולך, מפני החום ששולט שם. מה שאין כן השלג שבהרים, שאינו נמס במהרה, ולכן הוא מועיל יותר⁽¹²⁷⁾.

אמנם, צריך עדיין להבין. אכן מסתבר שהשלג מועיל מאוד להרים. אבל מנין לנו שהוא מועיל כל כך כמו שמועילים חמשה גשמים לארץ?

ומביא רבא ראיה לכך מהפסוק.

שנאמר: "כי לשלג יאמר הוא⁽¹²⁸⁾ ארץ וגשם מטר וגשם מטרות עזו"⁽¹²⁹⁾. וכך אנו דורשים את המקרא: כאשר ייאמר לשלג שיהיה בארץ, אזי: "גשם", "מטר", "וגשם", "מטרות", הרי כאן חמשה ממטרים⁽¹³⁰⁾.

127. כך פירש רש"י, עיין שם. אבל רבינו גרשום כתב, שאין הכוונה שהשלג מועיל דווקא להרים. ומה שהגמרא נקטה שהשלג מועיל להרים, היינו משום שתדיר יותר השלג לרדת בהרים. אבל באמת הכוונה לכל מקום שיורד בו שלג.

128. "הוא" כמו "היה". כלומר, תהיה בארץ. עיין מפרשים.

129. המצודת דוד [איוב לו ז] פירש: כי לשלג — כפי שהקדוש ברוך הוא מצוה לשלג שיהיה על הארץ, ואנו רואים שאכן כך הוא. כך יצוה על גשם מטר, וכן יצוה על גשם מטרות עזו, כלומר, גשם חזק ושוטף. וכולם נראים המה לעין כל בעת רדתם.

130. המהרש"א מבאר, כי לשלג, גם בהר,

רוחות, לא שייך לומר שעבים ורוח שאחר הגשם — כגשם, שהרי תמיד כך הוא הדבר. אלא היה צריך לומר רק שמשא שאחר הגשם — כשני גשמים!

ותירצה הגמרא, שבא רב יהודה למעט גילהי דליליא, שאין זה נחשב עבים שאחר הגשם, ואף אין זה שמשא שאחר הגשם, ובאופן זה יש רק את מעלת גשם אחד לבד. עיין שם.

124. כך פירש רש"י. ותוספות פירשו, דהיינו זריחת הלילה.

125. כך הוא הפירוש הפשוט. אבל הרש"ש כתב, שנראה לפרש שהוא מלשון שמשה. והיינו, שעננים מכאן ומכאן, וחלון באמצע.

126. כך פירש רש"י. והתוספות פירשו, דהיינו שמכאן ומכאן יורדין גשמים, והשמש זורחת באמצע.